Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2021-0986
(mr. M.E.J. Bracco Gartner, voorzitter en mr. E.H.C. Vos, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 10 mei 2021
Ingediend door	: De consument
Tegen	: International Card Services B.V., gevestigd te Diemen, verder te noemen ICS
Datum uitspraak	: 17 november 2021
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen
Bijlage	: Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Samenvatting

De consument heeft een creditcard met Gespreid Betalen Faciliteit. ICS heeft zijn financiële draagkracht opnieuw getoetst en geconcludeerd dat de consument het krediet niet zelf kan dragen. De consument kan de creditcard wel behouden samen met zijn partner. De consument heeft gevorderd dat ICS de creditcard alleen op zijn naam voortzet. Volgens de consument heeft ICS ten onrechte de gehele woonlast aan hem toegerekend. Ook over andere elementen in de berekening heeft de consument zich beklaagd. De commissie is van oordeel dat ICS geen fouten gemaakt heeft in de berekening. Omdat de consument hoofdelijk aansprakelijk is voor de hypothecaire geldlening, is het terecht dat de woonlast volledig aan hem toegerekend is. De vordering wordt afgewezen.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consument; 2) het verweerschrift van ICS; 3) de repliek van de consument, inclusief de aanvulling daarop; 4) de dupliek van ICS en 5) de nagezonden informatie van de consument naar aanleiding van de dupliek.

1.2 De commissie is van oordeel dat het niet nodig is de zaak mondeling te behandelen. De zaak wordt daarom op grond van de stukken beslist.

1.3 De consument en ICS hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 De consument houdt een creditcard aan van ICS en sinds 2003 heeft hij hierbij de beschikking over een Gespreid Betalen Faciliteit. Dit is een kredietfaciliteit waarmee het openstaande saldo van de creditcard gespreid terugbetaald mag worden. De creditcard heeft een kredietlimiet van € 1.250,- en de consument dient maandelijks 2,5% van de limiet van € 1.250,- af te lossen.

2.2 Op verzoek van ICS heeft de consument in 2020 gegevens over zijn inkomsten en lasten aangeleverd. ICS heeft vervolgens getoetst of het verstrekte krediet nog passend was bij de financiële situatie van de consument. ICS concludeerde dat de financiële draagkracht van de consument onvoldoende was om zijn creditcard met Gespreid Betalen Faciliteit te kunnen behouden en deelde hem dit mee in een brief van 5 oktober 2020. Hierna hebben de consument en zijn partner op verzoek van ICS gegevens aangeleverd over de financiële inkomsten en lasten van de partner van de consument. ICS concludeerde dat de financiële draagkracht van de consument en zijn partner gezamenlijk wel voldoende was om de creditcard met Gespreid Betalen Faciliteit te kunnen behouden. Dit heeft ICS aan de consument en zijn partner medegedeeld in een brief van 26 februari 2021. De partner van de consument is vervolgens toegevoegd aan de kredietovereenkomst.

2.3 De consument woont met zijn partner in een koophuis. Ter financiering van de aankoop van deze woning hebben zij onder hoofdelijke aansprakelijkheid een hypothecaire geldlening afgesloten.

De klacht en vordering

2.4 De consument is het niet eens met de stelling van ICS dat hij zijn creditcard alleen kan behouden als hij die samen met zijn partner aanhoudt. Hij beklaagt zich erover dat ICS in haar berekening van de leencapaciteit van de consument (dus zonder zijn partner) rekent met de volledige woonlasten. Omdat de consument de woonlasten deelt met zijn partner, zouden de woonlasten volgens de consument voor slechts 50% mee moeten tellen in de berekening van zijn leencapaciteit. De consument heeft ter onderbouwing van dit standpunt gewezen op een eerdere uitspraak van Kifid met nummer 2021-0195.[1]

2.5 Daarnaast heeft ICS volgens de consument de leennorm en de last voor andere kredieten niet goed berekend. Ook heeft de consument zich erover beklaagd dat ICS alleen rekening houdt met zijn schulden en niet met het vermogen dat hij heeft.

[1] Deze uitspraak is te vinden op www.kifid.nl.

2.6 Door de onjuiste berekening van ICS is de consument ertoe gedwongen het krediet mede op naam van zijn partner te zetten. Hij vordert dat de kredietfaciliteit alleen op zijn naam wordt voortgezet en dat zijn partner van de overeenkomst wordt verwijderd.

Het verweer

2.7 ICS heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

3.1 Aan de commissie is ter beoordeling voorgelegd of ICS de financiële draagkracht van de consument foutief beoordeeld heeft. Partijen verschillen van mening over de mate waarin de woonlast aan de consument moet worden toegerekend, over de leennorm, over de last voor andere kredieten en over de vraag of het vermogen mag worden meegerekend. De commissie is tot de conclusie gekomen dat ICS geen fout gemaakt heeft in haar berekening en licht dat als volgt toe.

Uitgangspunten voor de berekening

3.2 Als kredietaanbieder heeft ICS een zorgplicht, onder meer ter voorkoming van over-kreditering van de consument. ICS is lid van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). De NVB heeft een Gedragscode Consumptief Krediet opgesteld (hierna: de gedragscode), met als doel te bevorderen dat kredietaanbieders op een verantwoorde wijze krediet verlenen aan consumenten. Zowel de consument als ICS hebben zich op het standpunt gesteld dat de berekening van de leencapaciteit gebaseerd moet worden op de gedragscode.

3.3 ICS heeft zich bovendien gebaseerd op de bindende regeling van de NVB voor Beleids-maatregelen ten behoeve van locked-up problematiek. Volgens deze beleidsmaatregelen is een consument locked-up als hij zijn doorlopend krediet niet kan oversluiten naar een passend alternatief dat enig kredietaanbieder aanbiedt. De creditcard met gespreid betalen faciliteit is een doorlopend krediet. Volgens de toelichting bij de beleidsmaatregelen geldt dat als een consument volgens het eigen acceptatiebeleid van ICS geen nieuw vervangend krediet kan afsluiten, dit mogelijk een belangrijke indicatie is van een locked-up situatie.

3.4 De consument heeft gesteld dat hij ook bij een andere aanbieder een creditcard kan krijgen, aangezien hij dat ook samen met zijn partner kan. Er is volgens de consument daarom geen sprake van een locked up situatie. ICS heeft dit betwist en gesteld dat de consument samen met zijn partner niet locked up is, maar zelf wel. De commissie is van oordeel dat deze stelling van de consument hem daarom niet kan baten.

De woonlast

3.5 Een van de elementen in de berekening van de leencapaciteit in de gedragscode is de woonlast van de consument. Op die manier kan worden bepaald of de consument, onder meer naast zijn lasten voor zijn woning, ruimte heeft om de lasten van een krediet te betalen. De consument wil het krediet alleen op zijn naam afnemen (niet samen met zijn partner) en hij heeft gesteld dat de lasten voor zijn woning dan niet volledig in de berekening verwerkt moeten worden, maar voor de helft. ICS heeft dit betwist en aangevoerd dat de consument hoofdelijk aansprakelijk is voor de hypothecaire geldlening.

3.6 De commissie stelt voorop dat in de uitspraak waarop de consument gewezen heeft, de financiële dienstverlener aanvoerde dat zij een standaard acceptatiebeleid toepast bij de tussentijdse beoordeling van de leencapaciteit van de consument.[2] Omdat de commissie van oordeel was dat de financiële dienstverlener op die grond de consument niet het recht kon ontnemen om het krediet op te nemen, werd het klachtonderdeel over de berekening van de woonlasten in die uitspraak gegrond geacht. De financiële dienstverlener had zich moeten baseren op de werkelijke situatie van de consument. In het onderhavige geval heeft ICS naar voren gebracht dat de consument door de hypothecaire financier daadwerkelijk voor de gehele woonlast kan worden aangesproken, omdat hij hoofdelijk aansprakelijk is. Uit de door de consument aangeleverde gegevens blijkt dat hij inderdaad hoofdelijk aansprakelijk is voor de hypothecaire geldlening. Onder die omstandigheden is het niet onredelijk of onbillijk om, onder andere ter bescherming van de consument, bij de berekening van de woonlast conform de gedragscode de gehele woonlast toe te rekenen aan de consument. Hoofdelijke aansprakelijkheid houdt immers in dat degenen die hoofdelijk aansprakelijk zijn, voor het geheel kunnen worden aangesproken. Dit klachtonderdeel wordt daarom afgewezen.

De leennorm

3.7 Een ander element in de berekening van de leencapaciteit betreft de leennorm. Dit is het bedrag dat de kredietnemer, na aftrek van vaste lasten, te allen tijde voor levensonderhoud ter beschikking moet hebben (artikel 5 van de gedragscode, zie de bijlage). Volgens de consument valt zijn netto-inkomen boven een grensbedrag, zodat er gebruik gemaakt wordt van een vaste minimumleennorm, afhankelijk van de samenstelling van het gezin. Volgens de consument is voor hem de leennorm van € 1.649,- voor gehuwden en samenwonenden van toepassing. ICS heeft betwist dat deze methode van toepassing is en aangevoerd dat, op het moment dat de financiële draagkracht van de consument door ICS getoetst werd (oktober 2020), de basisnormen van kracht waren die vanaf 1 januari 2020 golden (zie artikel 5 in de toelichting op de gedragscode in de bijlage).

[2] Kifid GC 2021-0195.

Daarin is opgenomen dat de leennorm voor gehuwden/samenwonenden met kinderen vastgesteld diende te worden met twee opslagen:

leennorm = (basisnorm) + (15%*(Netto inkomen - norm woonlast – basisnorm)) + (€244,-).

Volgens ICS dienen dergelijke opslagen voor elke gezinscategorie te worden toegepast, niet afhankelijk van inkomen, zoals door de consument gesteld. Vanaf 1 januari 2021 tot 1 april 2021 gold er een verzwaring van de leennormen, omdat vanaf 1 april 2021 een nieuwe gedragscode zou gaan gelden, met een nieuwe leennormenmethodiek die door de NVB is opgesteld, in overleg met de AFM (Autoriteit Financiële Markten) en het Nibud. Op basis van deze verzwaarde leennorm heeft ICS de leennorm van de consument als volgt berekend:

leennorm = (basisnorm) + (15%*(Netto Inkomen – norm woonlast – basisnorm)) + (€408,-).

Uit de Nadere toelichting op tijdelijke verzwaring leennormen (zie bijlage) blijkt bovendien dat de leennorm voor inkomens van hoger of gelijk aan € 3.104,- voor een paar met kinderen wordt afgetopt op € 1.903,-.

3.8 De consument heeft niet onderbouwd dat ICS moet rekenen met een vaste minimumleennorm van € 1.659,-. Mogelijk heeft de consument zich gebaseerd op een voorgaande versie van de gedragscode. Het standpunt van ICS is daarentegen afkomstig uit de geldende gedragscode. Aangezien niet ter discussie staat dat de berekening gebaseerd moet worden op de gedragscode, kan de commissie niet anders dan concluderen dat ICS de juiste berekening voor de leennorm gehanteerd heeft.

Last voor andere kredieten

3.9 Het derde element in de berekening van de leencapaciteit waarover de consument en ICS van mening verschillen is de last voor andere kredieten op naam van de consument. ICS heeft de consument erop gewezen dat zij de last voor andere kredieten conform de gedragscode meegenomen heeft in de berekening. Dit houdt in dat zij 2% van de bij de stichting Bureau Kredietregistratie (BKR) openstaande schulden gehanteerd heeft, in het geval van de consument 2% van € 33.850,-, dus € 677,- (zie artikel 6 van de gedragscode in de bijlage). De consument heeft gesteld dat ICS rekening dient te houden met de volgende kredieten:

- een doorlopend krediet met verplichte aflossing en rente van € 100,-;
- een roodstandfaciliteit zonder aflosverplichting, waarover rente betaald dient te worden. Over de afgelopen twee jaar maximaal € 2,- per maand;

- een restschuldfinanciering van € 235,- (eigenlijk hoort deze last volgens de consument door twee gedeeld te worden, omdat zijn partner 50% schuldenaar is);
- de creditcard die nu ter toetsing voorligt, € 20,- per maand voor aflossing en rente.

Bij elkaar opgeteld is dit een last van € 357,-.

3.10 Ook voor dit element geldt dat ICS de berekening gebaseerd heeft op de gedragscode en dat de consument daar niet-onderbouwd van afwijkt. De consument heeft bijvoorbeeld niet gesteld of hij en ICS dezelfde kredieten voor hun berekening gehanteerd hebben, of dat de consument bepaalde kredieten weggelaten heeft, en zo ja waarom. Bovendien heeft hij niet gesteld waarom de berekeningsmethodiek van ICS in zijn geval niet passend is. Dat had wel op zijn weg gelegen. De consument heeft immers de stel- en bewijslast, zoals bedoeld in artikel 150 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (zie bijlage). Ook dit klacht-onderdeel wijst de commissie daarom af.

Moet ICS rekening houden met het vermogen van de consument?

3.11 Ten slotte heeft de consument zich erover beklaagd dat ICS alleen maar naar zijn schulden gevraagd heeft. Bij de beoordeling van de leencapaciteit hoort volgens de consument ook het vermogen dat hij en zijn partner hebben. Zij hebben tussen de € 20.000,- en € 25.000,- spaargeld. Als ze willen, zouden ze daarmee de schulden in een keer kunnen aflossen. Zij kiezen er echter voor om dat niet te doen. De consument heeft een master in accountancy en heeft een postdoctorale controllersopleiding genoten. Hij en zijn partner kiezen bewust voor hun schuldenpositie, zodat zij de lening en aflossing in de tijd kunnen spreiden.

3.12 ICS heeft betwist dat zij rekening moet houden met het vermogen van de consument en aangevoerd dat de gedragscode dit niet toelaat. Vermogen kan namelijk niet als bestendig inkomen worden gezien. De commissie onderschrijft dit verweer van ICS. Vermogen kan wel dienen als zekerheid dat de lening wordt afgelost, mits de leninggever dit accepteert, maar kan niet worden gezien als een bestendige vorm van inkomen waaruit de maandelijkse lasten betaald kunnen worden. Ook dit klachtonderdeel wordt daarom afgewezen.

Tot slot

3.13 De consument heeft nog gesteld dat hij het erg vreemd vindt dat ICS nu deze opstelling inneemt, terwijl ICS hem in het verleden meermaals een hogere limiet aangeboden heeft. ICS heeft er op haar beurt op gewezen dat de normen voor kredietverstrekking steeds verder aangescherpt worden, onder meer onder druk van de toezichthouder AFM. Nu ICS rekening moet houden met de geldende normen, kan deze stelling van de consument niet tot een ander oordeel leiden.

3.14 Verder heeft de consument benoemd dat ICS blijft schermen met het belang van de consument, terwijl alles wat ICS doet alleen maar in haar eigen belang is, namelijk verhaalszekerheid.
De schuldenpositie van de consument (en zijn partner) verandert geenszins. Gelet op hetgeen in 3.14 overwogen is en gelet op het feit dat de normen tegen overkreditering ook ter bescherming van de consument dienen, kan ook deze stelling niet tot een ander oordeel leiden.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een bindend advies. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening als wordt voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Voor het instellen van beroep geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Het reglement van de commissie van beroep en meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Binnen een maand na de verzenddatum van de uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Bijlage - Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

VFN Gedragscode per 1 januari 2020

*"**5. De leennorm***
De aanbieder hanteert bij de beoordeling van de financiële omstandigheden van de consument een leennorm. Deze leennorm is het bedrag dat de consument, na aftrek van vaste lasten, te allen tijde voor levensonderhoud ter beschikking moet hebben. De leennorm bestaat uit de basisnorm plus 15% van: het inkomen minus de basishuur minus de basisnorm. In de toelichting op de VFN gedragscode zijn de leennormen opgenomen die minimaal moeten worden gehanteerd voor de hogere inkomens. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen de situaties waarbij het inkomen wordt bepaald inclusief of exclusief toeslagen en vakantiegeld."

*"**6. Behandeling van kredietaanvragen***
a. Voor de beoordeling van de aflossingscapaciteit van de consument gaat de aanbieder uit van een maandelijkse last voor de consument van ten minste 2% van het totale kredietbedrag bij een Doorlopend Krediet of bij Roodstanden op betaalrekeningen."

Toelichting bij de VFN Gedragscode per 1 januari 2020

*"**Artikel 5. De leennorm***
Het is een bekend gegeven dat met het stijgen van het inkomen consumenten ook op ruimere voet leven. Men heeft een grotere auto en gaat vaker met vakantie. Het is in de kredietverlening dan niet reëel om bij hogere inkomens uit te gaan van uitsluitend de basisnorm. Daarom dient naast de basisnorm ten minste 15% van het inkomen, na aftrek van de norm woonlast en de basisnorm, voor levensonderhoud beschikbaar te zijn. Dit is de leennorm, die dus afhankelijk is van het inkomen en de gezinssituatie. De minimale leennormen voor de hogere inkomens zijn mede afhankelijk van de wijze waarop toeslagen en vakantiegeld worden meegenomen in het inkomen.
(…)

Voor de verschillende gezinscategorieën dient de exclusief leennorm vanaf 1 januari 2020 als volgt te worden bepaald:
Alleenstaand: Leennorm = (basisnorm)+(15%(Netto inkomen-norm woonlast – basisnorm)) + (€40)*
Alleenstaand met kinderen: Leennorm= (basisnorm)+(15%(Netto inkomen-norm woonlast – basisnorm)) + (€226)*
Gehuwden/Samenwonenden: Leennorm=(basisnorm)+(15%(Netto inkomen-norm woonlast – basisnorm)) + (€119)*
Gehuwden/Samenwonenden met kinderen: Leennorm=(basisnorm)+(15%(Netto inkomen-norm woonlast – basisnorm)) + (€244)"*

KiFiD
HET FINANCIËLE KLACHTENINSTITUUT

Nadere toelichting op tijdelijke verzwaring leennormen

Vanaf 1 januari 2021 zal een aangepaste opslag in werking treden en van toepassing zijn tot 1 april 2021. Zie hieronder tabel 2 voor de nieuwe opslagbedragen.

Tabel 2 Bedragen opslag vanaf 1 januari 2021 tot 1 april 2021

Alleenstaand	(basisnorm + (15%*(Netto inkomen – norm woonlast – basisnorm)) + (€ 275)
Alleenstaand met kinderen	(basisnorm + (15%*(Netto inkomen – norm woonlast – basisnorm)) + (€ 451)
Paar	(basisnorm + (15%*(Netto inkomen – norm woonlast – basisnorm)) + (€ 326)
Paar met kinderen	(basisnorm + (15%*(Netto inkomen – norm woonlast – basisnorm)) + (€ 408)